

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Principy animace v Klubu mladých při ZŠ Vodičkova

Vedoucí práce: Doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Autor práce: Heřman Kempfer

Studijní obor: Pedagogika volného času

Forma studia: kombinovaná

Ročník: III.

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Podpis autora práce

Děkuji vedoucímu práce Doc. Michalovi Kaplánekovi Th. D. za pomoc s výběrem a upřesněním tématu, cenné rady a metodické vedení při psaní.

OBSAH

ÚVOD	6
1 Klub mladých	7
2 Cíle Klubu mladých	9
3 Náplň a činnosti Klubu mladých	10
4 Výhody pedagogické práce ve školním klubu (ve srovnání se školní výukou).....	11
5 Animace	12
5.1 Vymezení pojmu animace	12
6 Animace pomocí her	17
6.1 Motivace ke hře	18
6.2 Výběr hry	18
6.3 Hra ve výchovném procesu	19
7 Práce se skupinou a jedincem	19
7.1 Charakteristika skupiny	20
7.2 Malá sociální skupina	21
7.3 Skupinové normy a skupinové cíle	21
7.4 Jedinec ve skupině	23
7.5 Atmosféra ve skupině	23
7.6 Působení vychovatele ve skupině	23
8 Komunikace ve výchovném procesu	24
9 Osobnost vychovatele	26
9.1 Funkce vychovatele	26
9.2 Vademecum pro animátora	28

9.3 Animátor ve vztazích k dětem	29
9.4 Zásady pro animátora.....	29
10 Způsoby animace ve volném klubu	30
11 Způsoby animace v pravidelných kroužcích	34
11.1 Zájmové činnosti jako součást výchovy	34
11.2 Společné prvky v zájmových kroužcích	35
11.3 Cíle v zájmových kroužcích	36
11.4 Obsahová náplň ve sportovních kroužcích	37
12 Způsoby animace u nepravidelných akcí.....	37
12.1 Nepravidelné akce pořádané v Klubu mladých	37
12.2 Nepravidelné akce mimo Klub mladých	38
ZÁVĚR	40
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	41
ABSTRAKT	42

ÚVOD

Školní kluby mají předpoklady k pravidelnému a každodennímu pedagogickému ovlivňování volného času žáků. Jejich základním principem je dobrovolnost účasti dětí na programech.

Mají mnoho společných prvků a základních principů, přesto je mezi nimi mnoho odlišností. Rozdíly do značné míry souvisejí s nestejnými výchozími podmínkami při otevírání školních klubů. Mám na mysli neochotu při zřizování a omezené finanční podmínky. To následně souvisí s výběrem nabízených aktivit a otevírací dobou. Řada školních klubů poté nemůže plnohodnotně pracovat a výchovně ovlivňovat neorganizovanou mládež.

Pro svoji práci jsem si vybral školní klub, který je zřízen při základní škole Vodičkova v Praze. Název tohoto zařízení je Klub mladých a díky dobré komunikaci s vedením školy a také vedením Městské části Praha 1 (která je zřizovatelem školy) se podařilo vybudovat školní klub, který dobře naplňuje poslání školních klubů a žáky této školy je hojně navštěvován.

Motivem k napsání této bakalářské práce mi byla touha objevit a zlepšit své pedagogické ovlivňování volného času dětí. Co mě také lákalo k napsání této práce, byl fakt, že spoluúčast dětí na vytváření programů a animační přístup k výchově se mi stává každodenní inspirací v mé práci.

Hlavním cílem mojí práce, jak název napovídá, je popis animačních principů v Klubu mladých. Budu se snažit pojmenovat a zařadit všechny principy, které se v Klubu mladých používají.

Text bakalářské práce jsem rozdělil do kapitol, ve kterých nejprve představím zkoumanou organizaci, poté se pokusím vymezit pojem animace a v dalších kapitolách popíši hlavní faktory mající vliv na animaci v Klubu mladých. Těmito faktory se budu podrobněji zabývat. Ve zbývajících kapitolách se budu zabírat principy animace v jednotlivých činnostech Klubu mladých. Klub mladých při ZŠ Vodičkova tvoří celistvý útvar, ve kterém mohou děti této školy smysluplně trávit svůj volný čas. Doufám, že se podaří více takto fungujících projektů otevřít v celé naší zemi.

1 Klub Mladých

V této kapitole představím zkoumanou organizaci. Klubu mladých byl zřízen 1. 10. 1998. Zřizovatel základní školy a školního klubu je Městská část Praha 1. Klub mladých od začátku své existence zajišťoval volnočasové aktivity dětí druhého stupně této školy. Přitom spadal pod školní družinu a jeho program se uskutečňoval po dohodě se školní družinou. Provoz školního klubu byl ovlivněn finančními dotacemi zřizovatele školy.

Školní kluby jsou zřizovány podle zákona č. 561/2004 Sb., o školních zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a řídí se vyhláškou MŠMT ČR č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Školní kluby jako součást základní školy jsou zřízeny ředitelem školy, který určí vedoucího vychovatele. Vychovatelé jsou členy pedagogické rady školy, která je poradním orgánem školy.

V současné době pracují v Klubu mladých dva vychovatelé, kteří zároveň vedou některé zájmové kroužky. Dále Klub mladých spolupracuje s externími pracovníky, kteří vedou některé zájmové kroužky.

Klub mladých je otevřen každý pracovní den od 12.30 hodin do 19.00 hodin, v pátek do 18.00 hodin. Ve dnech prázdnin je Klub mladých uzavřen, kromě výletních akcí, o kterých se zmíním později.

Za účast na aktivitách Klubu mladých se platí 250,- Kč na měsíc. Tento poplatek se vztahuje na děti, které navštěvují Klub mladých pravidelně. Účastníci, kteří přicházejí pouze nárazově, platí poplatek za jednotlivý den, jektě činí 20,- Kč. Kdo se účastní jenom části programu, může platit poplatek hodinový, tj. 10,- Kč za hodinu.

Poplatky za návštěvu Klubu mladých se mohou posílat na účet školy, nebo se platí hotově u vychovatelů. O výši poplatku rozhoduje ředitel školy.

Hlavní prostor je tvořen klubovou místností, která sousedí s další místností „hudebnou“. Obě místnosti jsou průchozí a tvoří hlavní částí Klubu mladých. Ke Klubu mladých náleží poměrně prostorné chodby, které jsou také využívány pro relaxaci dětí. Pro sportovní potřeby má Klub mladých k dispozici dvě tělocvičny (velkou a menší), školní venkovní hřiště a školní zahradu.

V hlavní klubové místnosti jsou k dispozici čtyři počítače s připojením na internet, playstation, stolní deskové hry, velký kulečník, fotbálek, knihovna s encyklopediemi a jinými knihami. Dále je v Klubu mladých sedací souprava a dostatečný počet židlí a stolů pro potřebu dětí. V druhé místnosti, která funguje hlavně jako hudebna, je dětem k dispozici řada hudebních nástrojů (bicí souprava, elektrická kytara, akustická kytara, elektrická basová kytara, klavír a další drobné nástroje).

Na chodbě je umístěn stůl pro stolní tenis. K dispozici máme plně vybavené tělocvičny. Školní hřiště je vhodné k míčovým hrám (fotbal, florbal, basketbal, volejbal a jiné). Druhé školní hřiště je uzpůsobeno k ostatním venkovním hrám.

Do Klubu mladých je každoročně přihlášeno kolem sto žáků naší školy (ve školním roce 2011/2012 je přihlášeno 122 dětí). Denní návštěvnost v klubu je 30 – 40 žáků v průběhu dne. Během dne se počet dětí výrazně mění podle nabízených aktivit a časových možností dětí. Největší zájem o klub je mezi 14 – 17 hodinou.

Při zahájení školního roku rozdáváme dětem seznam kroužků, které se pro daný rok otevírají. Dále k nám chodí děti z prvního stupně na exkurzi, aby viděly, co všechno jim můžeme nabídnout. Máme též webové stránky, kde informujeme o pořádaných akcích. Rovněž se zúčastňuji Klubu rodičů, kde pravidelně podávám informace o naší činnosti. Ve vestibulu a venku u vchodu do školy jsou vyvěšeny nástěnky s informacemi a akcemi Klubu mladých, které pořádáme. Veškeré informace naleznou děti a rodiče také na internetových stránkách naší školy.

Do Klubu mladých se žáci přihlašují vždy na počátku školního roku, kdy jejich zákonný zástupce vyplní přihlašovací formulář s potřebnými údaji. Celá docházka do Klubu mladých je založena na dobrovolnosti a děti mohou kdykoli z klubu odejít.

2 Cíle Klubu mladých

Dítě se po vstupu do klubu zapíše do docházkové knihy (napíše jméno, třídu, čas příchodu a odchodu). Tato docházková kniha slouží jako kontrolní kniha, kdy rodiče nebo i učitelé mohou kontrolovat, kolik času děti v klubu tráví. V řadě případů se stala docházková kniha i podnětem k řešení různých problémů dětí.

Jelikož se základní škola ve Vodičkově ulici nachází v centru Prahy, jsou žáci ohroženi sociálně-patologickými jevy, které se vyskytují v centru velkoměsta. Jako

příklad bych uvedl závadové party, ve kterých se děti seznamují s návykovými látkami, alkoholem a podobně škodlivými látkami. To také vede k drobné kriminalitě a vandalství. Hlavním cílem Klubu mladých je především prevence těchto sociálně-patologických jevů, a to prostřednictvím smysluplné náplně volného času.

Uvedený hlavní cíl se konkretizuje prostřednictvím následujících kroků, které jsou platné pro celý Klub mladých.¹

- Učíme žáky předcházet sociálně patologickým vlivům.
- Učíme žáky rozpoznat svou sociální roli ve skupině a umět ji přijmout.
- Učíme žáky hledat více možností řešení určitého problému.
- Objevovat sám sebe.
- Zapojování se do života skupiny a širší společnosti, navrhopvat a uskutečňovat změny vedoucí k trvalému zlepšování životních podmínek skupiny.
- Učíme žáky podílet se na vytváření pravidel chodu Klubu mladých a respektovat je.
- Vedeme děti k týmové práci.
- Umožňujeme dětem realizovat vlastní nápady.
- Učíme žáky pozorovat situaci v Klubu mladých i mimo něj a rozpoznávat, zda se někomu neubližuje.
- Vedeme děti k tomu, aby mluvily o problémech a uměly je přesně pojmenovat.
- Učíme žáky naslouchat jiným.

¹ Školní vzdělávací program ZŠ Vodičkova

3 Náplň a činnosti Klubu mladých

Klub mladých provozuje tyto činnosti:

- Pravidelné vázané činnosti – tuto část klubu tvoří pravidelné kroužky. Tyto kroužky mají pevně stanovený čas, ve kterém se konají a také mají jasnou náplň. Děti se obvykle přihlašují do kroužku na začátku školního roku. Tyto kroužky často vedou externí pracovníci. Všechny kroužky koordinuje Klub mladých. Jsou to: fotbal, florbal, basketbal, taneční kroužek, hra na kytaru, školní kapela, zpívání, keramika, textilní ateliér, malba.
- Volný klub – volný klub tvoří největší část dne. Žáci si po vstupu do klubu mohou sami zvolit aktivitu, jakou budou vykonávat. Vždy musí být o této činnosti informován vychovatel, a ten buď do těchto činností nezasahuje nebo je naopak nějakým způsobem rozvíjí. V mnoha případech sám vychovatel nabídne dětem činnost, která je pro ně vhodná. Vždy se respektuje dobrovolnost u dětí a je jen na vychovateli, aby zvolil správné motivační prostředky. Tento úkol si klademe za jeden z klíčových. Vždy je potřeba brát v úvahu momentální náladu dětí a nesnažit se jim vnutit aktivitu za každou cenu.
- Nepravidelné akce – do těchto nepravidelných akcí patří především pořádání turnajů. Turnaje pořádáme v mnoha disciplínách, zvláště populární jsou sportovní turnaje, ale i různé soutěže v deskových a jiných hrách. Při přípravě turnajů musíme vždy pečlivě zvážit, co od turnaje očekáváme a správně motivovat děti (ne vždy musí být motivací pouze hodnotná cena). Většinou jsou turnaje pořádány při zvláštních příležitostech. To nám zaručuje jistou dávku jedinečnosti a tím i napínavosti. Mezi další nepravidelné akce patří organizování výletů. Tyto výlety se konají výhradně mimo pracovní dny - o víkendech, prázdninách a jiných volných dnech. Výlety pořádáme zejména do přírody a tematicky se jedná o turisticko-poznávací výlety se zaměřením na poznání historie naší Země. Snažíme se je plánovat na více dní, a to z toho důvodu, že děti mnohokrát nemají bližší vztah k přírodě a mnozí nejsou zvyklé na trávení času mimo domov.

Mezi další činnosti Klubu mladých patří příprava na vyučování a doučování. V Klubu mladých se snažíme děti doučovat předměty, se kterými mají problémy a dáváme jim prostor a klid na přípravu učiva na další den. Každý den máme vymezený čas, kdy se v klubu nekonají žádné akce a děti se mohou v klidu připravovat na vyučování.

Děti se na nás také obracejí s žádostí o pomoc s referáty. Tato pomoc vypadá tak, že dětem ukážeme, kde a jakým způsobem naleznou potřebné informace.

Další funkcí Klubu mladých je vyplnění časového prostoru našich žáků mezi dopoledním a odpoledním vyučováním. Tyto děti mohou využívat veškeré vybavení Klubu mladých. Vzhledem k tomu, že se naše škola nachází v centru Prahy, je velice žádoucí, aby děti mohly čas, který mají mezi vyučováním, smysluplně strávit v prostorách k tomu určených.

4 Výhody pedagogické práce ve školním klubu (ve srovnání se školní výukou)

Provoz školního klubu má oproti školnímu vyučování některé výhody, na něž upozorňuje také Jiřina Pávková ve své knize Pedagogika volného času. V činnosti Klubu mladých při základní škole ve Vodičkově ulici můžeme pozorovat tyto pozitivní stránky, které umožňují efektivní pedagogický vliv:

- Vychovatelé jsou se žáky v každodenním kontaktu.
- Vychovatelé mohou působit na většinu žáků bez ohledu na sociální postavení rodiny.
- Vychovatelé mají možnost pravidelného kontaktu s rodiči.
- Vychovatelé jsou členy pedagogické rady školy, spolupracují s vedením školy a ostatními pedagogy.

Velikou výhodou je postavení školy v bydlišti dětí a postavení školy jako koordinátora zájmové činnosti v místě působnosti.

Pracovníci v Klubu mladých se snaží pomáhat dětem z méně podnětného nebo konfliktního rodinného prostředí. Svou prací se podílejí na utváření bohatých a

žádoucích sociálních vztahů. Hlavní náplň Klubu mladých spočívá v nabídce spontánních aktivit a v nabídce zájmových činností (tzn. pravidelné kroužky). Žáci vyšších tříd jsou již poměrně samostatní, mají i řadu povinností uložených rodiči a více možností k samostatnému využívání volného času mimo školu. Náplň činností v Klubu mladých je natolik pestrá, aby si každý žák mohl vybrat činnost podle svého přání. Klub mladých poskytuje více volnosti a samostatnosti v souladu s respektováním věkových zvláštností. Zachování jednotného režimu dne pro všechny žáky není možné dodržet, protože mají odlišný rozvrh hodin i různou míru účasti v zájmových činnostech.

Při stanovení týdenních programů výchovné práce usilujeme o rovnováhu a správný poměr mezi jednotlivými druhy činností. Při každodenních výchovných činnostech vedeme žáky k naplňování volného času hodnotným způsobem a zároveň uspokojujeme jejich potřeby a přání.

Současné pojetí práce ve školním klubu ve zvýšené míře zdůrazňuje požadavek individuálního přístupu, respektování osobních zvláštností jedinců v oblasti potřeb, zájmů, sklonů a schopností.

5 Animace

5.1 Vymezení pojmu animace

Termín souvisí se slovem „anima“, které znamená „duch, duše“. Jeho českým překladem by tedy mohlo být oduševňování. Termín animace známe především ze spojení animovaný film, kde animátor oživuje, vdechuje život loutkám nebo obrázkům. Při sledování takového filmu však animátora nikdy vlastně nevidíme, vše se děje jakoby samo. Víme však, že právě animátorova dovednost umožnila celé dění.² Animátor nezasahuje direktivně do života mladých lidí, spíše jim nabízí pomocnou ruku. Důležité je, aby animátor dbal na otevřenost výchovné situace, na dobrovolnost, možnost volby a hlavně vytvoření prostoru pro vychovávané.

² Pávková, J. et al. *Pedagogika volného času*, str. 77.

Animace se vztahuje ke třem dimenzím lidského života:³

- k osobní dimenzi, která v sobě zahrnuje stránku aktivní i reflexivní, přičemž obojí je trvale zaměřené na hledání a vytváření osobní identity,
- k mezilidským vztahům, kde se vytváří prostor pro vzájemnou otevřenost v rámci malé skupiny,
- k vnějšímu světu, v němž se mohou členové skupiny uplatnit, a který mohou současně aktivně ovlivňovat,

„Propojení těchto tří dimenzí vychází z předpokladu, že se přijetí úkolu uskutečnit vlastní možnosti nemůže vyčerpat v individuální sféře, ale musí přesáhnout (transcendovat) ve směru k ostatním: ke skupině, ke kolektivu, ke světu. Animační aktivity tedy směřují od vnitřní dimenze přes vzájemnost a projekci do vztahů ve skupině až k projevům na společenské úrovni.“⁴

V animaci se můžeme setkat s několika různými modely.⁵

- divadelní animace
- animace v turistických střediscích
- animace zaměřená na metody a techniky
- sociálně-kulturní animace
- kulturní animace
- herní animace

V této práci se budu zabývat modely kulturní animace a animace zaměřená na metody a techniky.

³ Macků, R., Kaplánek, M., Dudová, A. *Mnohotvarý fenomén animace.*, str. 285.

⁴ Macků, R., Kaplánek, M., Dudová, A. *Mnohotvarý fenomén animace.* str. 285.

⁵ Srov. Kaplánek, M. *Animace v sociální práci a pedagogice.*, str. 95.

„Z hlediska pedagogiky volného času je zajímavá zejména pedagogická aplikace animace, kterou můžeme nejlépe sledovat v dílech Horsta W. Opaschowského a Mario Polla. U těchto autorů se setkáváme s *animací volnočasové kultury* (Opaschowski: Freizeitkulturelle Animation) a s *kulturní animací* (Pollo: animazione culturale).“⁶ Srovnáváme-li Opaschowského koncepci s *kulturní animací*, kterou navrhl, Pollo, dojdeme k závěru, že v názvu obou koncepcí se objevuje slovo *kulturní*. Kultura je zde chápána nejen jako veškerá tvořivá činnost, kterou člověk formuje své prostředí, ale také jako výsledky této činnosti. Slovo *kulturní* označuje jak cíl, tak metodu animace.

Pedagogický slovník definuje metody výchovy takto: *„Záměrné a systematické způsoby, postupy a prostředky, které směřují k výchovnému cíli. Vedle samostatné skupiny vyučovacích metod mezi ně počítáme působení příkladem, odměny a tresty, příkazy, diskuze aj. podoba a výchovné metody působí v kontextu celkového výchovného stylu – demokratická výchova, liberální výchova, autoritativní výchova“*.

Metodu animace chápu jako pozitivní ovlivňování zejména v duchovním a tělesném rozvoji osobnosti. Důležité je také najít vhodný kompromis mezi schopnostmi a potřebami jedince. Animátor musí mít za prvořadý cíl správné a vhodné působení na jedince, bez ohledu na své pocity a emoce. To klade ve zvýšené míře velké nároky na profesionalitu vychovatele, kdy se vychovatel nesmí řídit osobními sympatiemi, ale stejnou měrou dělit svoji pozornost a zájem mezi všechny účastníky.

Pokusím se vyjmenovat čtyři základní body, na kterých je metoda animace postavena:⁷

- Originální způsob, jak být s mladým člověkem (naprosté přijetí člověka).
- Relace výchovná je postavena na autentické komunikaci (autentický, pravdivý člověk).
- Hledat způsob, jak ze skupiny mladých vytvořit „výchovné prostředí“ (dobré působení jednoho na druhého).

⁶ Macků, R., Kaplánek, M., Dudová, A. *Mnohotvarý fenomén animace*. str. 286.

⁷ Hanáková, M. *Animace jako výchovná metoda*, str. 17.

- Objevovat stále nové způsoby technik, her atd. nebo snad lépe „jak spolu můžeme být.“

V těchto bodech se skrývá metoda, jakým způsobem správně animovat. Především je pro animátora důležité zvolit si záměry a cíle, kterých chceme dosáhnout. Musíme si ovšem dávat pozor na vlastní identitu a nemíchat do našich záměrů záměry a cíle, které nám nepřísluší. Je tedy nezbytné mít jasný plán a v určitých úsecích naší práce ho kontrolovat a ověřovat. Také je dobré sdílet a konzultovat některé možnosti a cíle, které si klademe. Ve výchově je velice důležité umět se podpořit a být otevření novým možnostem.

Pro animátora je důležité, aby si uvědomil, že „působení“ má své hranice, a že ne vždy musí dát mladému člověku jasné odpovědi na jeho problémy. Hlavní prací animátora je podpora osobní samostatnosti jedince, podpora kreativity členů skupiny a především vytváření příznivé atmosféry, která usnadní nebo vytvoří rozvoj vzájemných vztahů mezi členy skupiny. Ovšem členové skupiny nemohou očekávat, že animátor bude vše organizovat a zajišťovat sám. Vždy je však potřeba mít na paměti, že poslední odpovědný je animátor, kterému by se proces animace nikdy neměl vymknout z ruky.

V animační metodě, kterou považujeme za výchovnou, je proto potřeba, aby animátor si byl vědom:⁸

- Každý problém může být vyřešen, ale nemusím ho vyřešit já: ochota měnit směr, pokud ho shledám špatným.
- Mladí pro něho nejsou jen pasivními subjekty, kteří pouze přijímají pomoc a povzbuzení, ale stávají se protagonisty ve svém každodenním životě.
- Ochota vzdávat se již zaběhlých technik, které někdy mohou „zbrzdit“ růst skupiny.
- Umění používat metody či techniky (hry) nové, osvědčené, které mohou např. pomoci k vytvoření „pohodové atmosféry.“

⁸ Hanáková, M. *Animace jako výchovná metoda*, str. 17.

Je velice důležité zdůraznit, že určité pracovní nástroje nemohou být považovány za metodu. Jde o techniky, které slouží jen jako vodící nástroj pro uskutečňování postupu stanoveného metodou. Animátor si musí stanovit cíl, kterého by chtěl dosáhnout a postupnými kroky k tomuto cíli dojít.

V práci s mladými lidmi, využívám zejména některé animační metody, jsou to:⁹

- Interaktivní hry – v těchto hrách je dán cíl, věk, čas, materiál sloužící pro hru. Na konci hry je dobré nechat prostor pro zhodnocení, kde se zamyslíme, co nám hra přinesla, jaké části hry byly příjemné a jaké nepříjemné. Toto zamyšlení nám pomáhá k uvědomění si jistých pocitů, které mohou vyvolat nové nepoznané věci.
- Psychologické hry – cílem těchto her je přimět účastníky k vlastnímu uvažování o sobě samém a o druhých. Samozřejmě velice záleží na upřímnosti hráče a jeho nasazení.
- Animační metody – jde o jisté dynamiky, které mohou tvořivým způsobem zaujmout jedince a dát mu prostor pro osobní zamyšlení, které následně konfrontuje s druhými ve skupině.
- Kreativní dynamiky – v těchto metodách využíváme mnoho druhů umělecké tvorby: pantomimu, tanec, zpěv, vyprávění, básně, výtvarné techniky atd. když člověk něco sám tvoří, vstoupí podstatně hlouběji do své duše, než když to sleduje pouze jako divák.

Animaci tedy chápu jako metodu, která „působí na lidi“ v kladném slova smyslu. Nejde o nějakou formu manipulace, ale o metodu, která usnadňuje skupinám a jedincům přístup k tvořivému životu. Animace neurčuje člověku cestu, neurčuje, jak se má chovat, ani neříká co je dobré a co špatné, ale vede člověka k tomu, aby objevil sám sebe. Animační metoda člověka podněcuje, podporuje jeho kreativitu, rozvíjí komunikaci a podněcuje tvořivý přístup k životu.

V neposlední řadě je dobré se zmínit o animaci z jiného úhlu pohledu a to o duchovním rozměru, který přesahuje člověka. Animovat tedy znamená milovat život.

⁹ Hanáková, M. *Animace jako výchovná metoda*, str. 18.

6 Animace pomocí her

Animaci pomocí her pokládám za jednu z nejdůležitějších náplní Klubu mladých. Základním pravidlem, kterým se řídíme, je dobrovolná účast ve hře. Vychovatel nabídne možnost hry a jeho práce spočívá v tom, že motivuje děti k účasti na hře. Někdy hraje vychovatel hry společně s dětmi jako aktivní účastník. To má pozitivní odezvu v tom, že děti se chtějí vychovateli vyrovnat a zvyšuje se tím motivace dětí a nasazení. Máme vyzkoušené, že když s dětmi hrajeme hry, ať už deskové nebo pohybové, nenecháváme je snadno vyhrávat, protože když se dětem podaří nás porazit, byť jen jednou za čas, mají z toho opravdovou radost a rozvíjí se tím jejich dovednosti.

Hra je chování,¹⁰

- které nesměřuje k určitému cíli (bezcílnost)
- při kterém se střídají fáze napětí a uvolnění (střídavá aktivace), proto je hrací úkon několikrát opakován
- které stimuluje skutečnost (model skutečnosti)

Hra napomáhá nejrůznějšími způsoby k vývoji dítěte:

- hra rozšiřuje zkušenosti dítěte
- skýtá dítěti možnost vyzkoušet si různé situace bez tlaku prožívaného v reálné situaci
- podporuje dětskou kreativitu a fantazii

„Zvláštní význam dětské hry spočívá v tom, že podporuje kontakt s dalšími dětmi (sociální dimenze hry). Při hře ve skupině dítě předjímá určitou funkci, podřizuje se určitým normám a může přijmout nebo odmítnout kontakt s dalším dítětem (především při hře ve skupině).“¹¹

¹⁰ Kern, H. et. al. *Přehled psychologie*. str. 141.

¹¹ Kern, H. et. al. *Přehled psychologie*.str. 229.

6.1 Motivace ke hře

Motivace je zcela základní předpoklad pro úspěšné absolvování hry. Definice motivace: Motivaci chápeme jako souhrn hybných momentů v osobnosti a v činnosti: souhrn toho, co člověka pobízí, aby něco dělal, nebo co mu v tom zabraňuje.¹² Prvním úkolem vychovatele je tedy motivovat žáky. Někdy k motivaci stačí aktivní účast vychovatele, nebo atraktivnost hry. Někdy děti motivujeme odměnou (většinou nějakou drobnou sladkostí). Při pořádání sportovních turnajů máme vyzkoušené, že motivací dětí není jen odměna za vítězství, ale též prožití pocitu ze hry, ocenění od spolužáků a možnost ukázat své dovednosti.

6.2 Výběr hry

Podle mého názoru je důležitá zkušenost vychovatele. Ten musí správně vyhodnotit atmosféru ve skupině dětí, a pokud není dobrá, pokusit se jí změnit.

Je důležité, aby vychovatel:

- V první řadě analyzoval skupinu: jaký je počet účastníků, jaký je věk dětí, jestli jsou pro danou hru psychicky a fyzicky vyspělé, jak skupina spolupracuje, jaké je klima ve skupině.
- Dále analyzoval prostředí, v jakém se má hra uskutečnit: jaké má k dispozici vybavení; zvolit takovou hru, aby se dala časově stihnout.
- V neposlední řadě zvolil náročnost hry, je potřeba vybrat hru odpovídající možnostem účastníků.
- Správně vystihl dobu, kdy připravenou hru může realizovat.

Prostředí Klubu mladých, skýtá vychovatelům řadu výhod. Jelikož vychovatelé děti dobře znají a v průběhu dne s nimi tráví mnoho času, poměrně dobře již vědí, jaké aktivity a kdy vhodně zařadit. Nesmějí ovšem nikdy zapomenout, že je potřeba se stále učit zařazovat do svých programů stále nové nápady a podmínky. Hlavní předpoklad vidím v tom, aby vychovatele práce bavila a stále do ní vkládal tvořivost a jistou dávku improvizace.

¹² Čáp, J., Mareš, J., *Psychologie pro učitele*. str. 145.

Vyjmenuji několik bodů, jakým způsobem by měl vychovatel postupovat při výběru hry:¹³

- Je zapotřebí stanovit si, jaké cíle sledujeme a podle toho volit aktivitu. Důležitá je atmosféra ve skupině, i jakou atmosféru hra do skupiny přinese, jaký bude mít hra charakter a v jakém vztahu je k dalším hrám.
- Vychovatel se musí starat o rytmus hry, její spád a vrchol.
- Vždy musí mít na paměti, že i dobře známá hra může vyvolávat jiné reakce u různých skupin dětí.
- Nebránit se improvizaci, která může přinést jisté oživení.
- Spolupracovat s dětmi na výběru hry, na pravidlech i na správném zařazení.
- Důležitá je pestrost hry, je dobré měnit aktivity.

6.3 Hra ve výchovném procesu

Hraní her nám dává možnost poznat sama sebe a poznat naše možnosti. Hry mají silný emotivní účinek, který má za následek odkrytí naší osobnosti. Hra je zdrojem radosti, kde se uplatňují všechny složky duševního života: rozum, cit, fantazie.

Ve hře se často musíme rozhodovat, i tím se rozvíjí naše lidská osobnost. Hry nám dávají možnost dostávat se do takových pozic, do kterých bychom se za normálních okolností nikdy nedostali. Vychovatel by měl hru vybírat podle věku a počtu dětí a podle jejich zájmů. Musí si být jist, že je schopen vyložit pravidla a řídit průběh hry. Po skončení hry je dobré najít si čas na rozbor. Nejprve ji zhodnotíme se všemi účastníky, a poté si ji zhodnotíme i sami pro sebe.

7 Práce se skupinou a jedincem

V této kapitole se pokusím vysvětlit vliv skupiny na jedince a hlavně pozitivní vliv na něj. Také se zaměřím na atmosféru ve skupině, a jakým způsobem se v Klubu

¹³ Srov. Hanáková, M. *Animace jako výchovná metoda*, str. 20.

mladých vychovatelé snaží dobrou atmosféru navodit. V neposlední řadě se budu věnovat otázce působení vychovatele ve skupině.

Skupina

„Obecně je skupina definována jako sociální útvar, ve kterém se společně nachází více individuí a na základě pravidelnějších interakcí si tato individua vytvářejí určité vědomí sounáležitosti. Jejich jednání směřuje ke společným cílům.“¹⁴ V případě Klubu mladých je skupina 25 dětí ve věku 11 – 15 let.

7.1 Charakteristika skupiny

Pro naši potřebu je nejprve důležitá charakteristika skupin. Jde o základní pojem sociologie, sociální psychologie a používá se i v pedagogice. V Klubu mladých pracujeme převážně s malou sociální skupinou, jejíž členové se dobře znají, navzájem spolu komunikují a směřují ke společnému cíli. Velikost malé skupiny můžeme ohraničit počtem od osmi do patnácti lidí.

Malá sociální skupina je tvořena lidmi, kteří¹⁵

1. Jsou navzájem v přímé nezprostředkované interakci a komunikaci.
2. Mají blízké nebo shodné cíle či hodnoty a naplnění svých individuálních cílů odvozují (očekávají) od skupiny.
3. Jsou vřazeni do relativně stabilního systému pozic a rolí (skupinové struktury).
4. Respektují normy skupinového života (tj. pravidla regulující meziosobní vztahy a průběh společenských činností).

Dobrým příkladem z praxe Klubu mladých je formování dětí podle nabízené aktivity (aktuálních her). Například o fotbal v prostorách školního hřiště mají větší zájem chlapci než dívky, naopak deskové hry a nabízené aktivity vychovateli (společný zpěv, hra na hudební nástroje) baví obě pohlaví.

¹⁴ Kern, H. et. al. *Přehled psychologie*. str. 229.

¹⁵ Řezáč, J. *Sociální psychologie*. str. 160.

Další třídění malých skupin:¹⁶

- Formální a neformální (resp. Primární a sekundární) skupiny. Příslušníci neformálních skupin jsou integrováni neformálně, tj. psychologicky. Příslušníci formální skupiny jsou integrováni formálně stanovenými úkoly nebo seskupeni na základě určitých znaků.
- Členské a referenční skupiny. Členská, je taková skupina, k níž jedinec fakticky přísluší. Pozitivně referenční skupina je taková, k níž jedinec rád přísluší nebo by příslušet chtěl. Negativně referenční skupina je taková, k níž přísluší nerad, nebo k níž by příslušet nechtěl.

V Klubu mladých mají děti větší možnost k utvoření si neformálních i referenčních skupin, jelikož se zde schází žáci celé školy, tudíž napříč ročníky i třídami. Dalším faktorem je, že zde tráví svůj volný čas, takže mají více možností k navazování vztahů než o přestávkách mezi hodinami.

7.2 Malá sociální skupina

V Klubu mladých pracujeme se skupinou dětí, které se navzájem velice dobře znají a zpravidla mezi sebou vytvářejí kamarádské pouto. Jelikož do klubu chodí v průběhu dne mnoho dětí, není možné, aby všichni navzájem stejně spolu komunikovali, a také je nemožné, aby si všichni navzájem byly sympatičtí. Proto je naším úkolem děti vést k vzájemné úctě a respektování jeden druhého. I v malých skupinách vznikají podskupiny. Tvoří je děti, které z nejrůznějších důvodů mají k sobě blízko. To samozřejmě respektujeme a vytváříme pro děti podmínky, aby si mohli v menších skupinkách řešit svoje problémy. V celkovém dojmu nám to vytváří příznivé klima v celém Klubu. „Výzkumy ukazují, že skupinová dynamika vzniká ve skupině o sedmi až dvaceti čtyřech členech“.¹⁷

7.3 Skupinové normy a skupinové cíle

V Klubu mladých máme určitý systémem pravidel, který zajišťuje co možná nejplynulejší průběh činností a nekonfliktní fungování mezilidských vztahů. Skupinové

¹⁶ Srov. Nakonečný, M. *Sociální psychologie*. str. 138.

¹⁷ Kern, H. et. al. *Přehled psychologie*. str. 229.

normy se odvíjejí ze skupinových hodnot a cílů. Skupinové cíle deklarují, jaké potřeby skupina svým členům hodlá uspokojit, a hodnoty vyjadřují, jaké požadavky má skupina na způsoby jejich dosahování.¹⁸ Skupina, která chce dosáhnout svého cíle, se musí neustále rozhodovat. Stanovení společného cíle však může probíhat velmi rozdílným způsobem.

Stanovení společného cíle¹⁹

- Cíl určuje jedna osoba: pro skupinu je často snadnější souhlasit s jedincem než jeho návrh odmítnout, i když mají jednotliví členové různé názory. Cíl je možné takto stanovit i v případě, že někteří členové nevyužívají svých práv.
- Více členů si předem dohodne určitý cíl: Taková domluva způsobí pokles skupinové soudržnosti a vzájemné důvěry.
- Rozhodnutí většiny: Přes rozhodnutí hlasováním zůstává poražená menšina zaujatá vůči rozhodnutí a nerada ho plní.
- Nátlak vůči nesouhlasícím: mnozí členové se neodvážejí vyjádřit nesouhlas, protože se obávají ztráty podpory. Často také nemají příležitost k vyjádření.
- Souhlas všech: Tento způsob rozhodování je sice velmi zdlouhavý, ale všichni členové pak spolupracují na dosažení cíle, podporují ho a realizují, rozhodují společně. Všichni mají možnost vyjádřit své názory a své představy, o kterých se diskutuje.

V případě Klubu se vychovatelé přiklání k souhlasu všech. Pro vychovatele je velmi důležité, aby vyslechli názory všech přítomných dětí, a pokud jde o větší projekt (plánování výletu, pobytu, tábora...), tak cíl plánují dostatečně dlouho dopředu, aby se všichni členové Klubu mladých mohli na plánování podílet.

¹⁸ Řezáč, J. *Sociální psychologie*.

¹⁹ Kern, H. et. al. *Přehled psychologie*. str. 237.

7.4 Jedinec ve skupině

Důležitá je také sociální role jedince ve skupině. Vychovatelům je jasné, že každé dítě má jiný sociální status ve skupině dětí. Všichni nemohou být vůdčími typy, a proto je zcela přirozené, že každý ve skupině zastává jinou roli. Snahou vychovatelů je outsidersy skupiny, kteří zastávají okrajovou pozici, začlenit do skupiny a přirozeně jim najít jinou roli ve skupině. To dělají takovým způsobem, že se snaží poznat přednosti dítěte a vhodným a nenásilným „manipulováním“ představit dovednosti a schopnosti dítěte. Vytváří tady záměrně takové situace, ve kterých se dítě může prosadit a ostatní členové skupiny ho tím pádem mohou ocenit a přijmout.

7.5 Atmosféra ve skupině

Základní princip Klubu mladých je navození příjemné atmosféry. Tu se snaží vychovatelé vytvářet tím, že nejsou lhostejní k dětem a neustálou komunikací s nimi se snaží naslouchat jejich problémům. Především naslouchání dětem je pokládáno za velice účelné. Tím se mezi dětmi a vychovateli vytváří velice vřelý vztah a lépe se s nimi spolupracuje. Jde tedy o vytvoření důvěry.

7.6 Působení vychovatele ve skupině

V první řadě bych rád zdůraznil, že role vychovatelů vyžaduje velkou pozornost. Vždy musí rozpoznat, jaká je atmosféra ve skupině. Dále musí pozorovat chování jednotlivých dětí. Výrazné změny v jejich chování obvykle s sebou nesou problémy, se kterými si nedovedou sami poradit. Vychovatel musí umět vycítit, kdy je lepší nezasahovat do jednání dětí, a kdy naopak je potřeba jednání dětí vést a usměrňovat. Veškeré působení vychovatele musí být velice citlivé a musí umět vystihnout správnou dobu k práci s dětmi.

V praxi v Klubu mladých vychovatelé velmi dbají na to, aby každého žáka dobře znali. Díky vzájemné provázanosti a přátelství se jim pak děti často svěřují se svými problémy. Vychovatelé pak citlivě pomáhají tyto problémy (nejčastěji týkající se školních záležitostí) řešit. Dalším důkazem vzájemného přátelství je i to, že se za vychovateli se svými problémy vrací i již odrostlí žáci.

8 Komunikace ve výchovném procesu

V této kapitole se zaměřím na komunikaci mezi vychovatelem a dětmi, na zásady komunikace a důležitost komunikace ve výchovném procesu a při metodě animace.

Komunikace mezi žáky a vychovatelem není pouze „vyměňováním si slov“, kterými chceme něco sdělit, ale jde o hlubší vazby, které se vytvářejí mezi vychovateli a dětmi. Na začátku bych rád citoval psychologa J. Janouška, který se pedagogickou komunikací zabývá. Můžeme tedy říci, že učitel, jenž zná možnosti a meze sociální komunikace, zná její zákonitosti, umí je respektovat a promyšleně se v pedagogické komunikaci zdokonaluje, může dosáhnout lepších výchovně vzdělávacích výsledků než ten, kdo tyto zákonitosti zdlouhavě objevuje za cenu zbytečných pokusů a omylů.²⁰

Pro vychovatele je komunikace s dětmi jednodušší než pro učitele. V Klubu mladých nejsme vázáni osnovami a prostředí klubu vytváří neformální atmosféru. Sama nálada v Klubu nám velice usnadňuje navazování dialogu s dětmi. Žáci jsou obvykle otevřenější a přímější než ve vyučovacích hodinách. Vychovatelé se snaží o to, aby zastávali spíše neformální autoritu.

V animačních metodách má komunikace zcela zásadní význam. Jde především o navázání dobré atmosféry a důležité je také záměrné působení na komunikanta s cílem ovlivnit ho a změnit jeho chování. Ovšem to nelze dělat nějakým nátlakem nebo příkazy, ale vychovatel se musí snažit o to, aby si dítě samo vyvodilo své závěry nebo změnu postoje. V klubu je snaha při komunikaci dítě na správnou cestu navést. V Klubu část dne vždy věnujeme rozhovorům s dětmi. Ty musejí probíhat naprosto přirozeně a nenásilně. Místo byť dobře míněných rad, vychovatelé spíše doporučují, usměrňují a podněcují. Přitom stále zůstávají pro děti přítelem a rádcem. Dá se říci, že na dobré komunikaci můžeme postavit základy fungování Klubu mladých. Dobrý vychovatel by se měl naučit pozorně naslouchat a odhalit skryté významy v tom, co mu dítě říká.

²⁰ Mareš, J., Křivohlavý, J., *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. str. 8.

Při komunikaci v Klubu mladých, máme mnoho příležitostí k osobním kontaktům. Je velice důležité, aby vychovatel využíval této možnosti, která se mu díky režimu v Klubu mladých nabízí. Díky včasnému rozpoznání problémů v komunikaci mezi žákem a učitelem se vychovatelům Klubu mladých podařilo již mnohokrát zamezit nepříznivé atmosféře způsobené nepochopením žáka, čímž se zlepšili žákovi známky ve škole. S problémy mezi žáky a nepochopením ze strany učitelského sboru se vychovatelé Klubu mladých setkávají velmi často.

Můžeme si vyjmenovat některé body, které nám při pedagogické komunikaci pomáhají. Jsou to:²¹

- Možnost změny prostředí a takové prostorové rozmístění, které podněcuje aktivitu dětí.
- Příležitost pro děti či mládež spontánně projevit své názory, postoje, pocity.
- Možnost uplatňovat co nejpestřejší formy práce.
- Dostatek příležitostí k individuálním kontaktům.
- Nutnost a možnost přizpůsobit kvantitu a kvalitu sdělovaných informací momentální úrovni výkonnosti jedinců.
- Příležitost hovořit s dětmi a mládeží o tom, co je zajímá, i o jejich starostech a problémech.
- Mít dostatek času všimnout si i mimoslovních sdělení, odhalovat skryté významy dětských sdělení.
- Velký význam mimoslovního způsobu komunikace.
- Důraz na citové aspekty vztahu mezi vychovatelem a dětmi nebo mládeží.

V těchto pár bodech jsou vyjádřeny podmínky pro dobrou pedagogickou komunikaci.

²¹ Srov. Pávková, J. et al. *Pedagogika volného času*. str. 58.

Díky štědrému vybavení Klubu mladých se vychovatelům daří správně rozvíjet a podněcovat aktivitu dětí. Vše je přizpůsobeno pro „hru“ dané věkové skupiny. Při volné a pro děti populární zábavě je dostatek prostoru pro pozorování chování dětí a tím pádem odhalení případné změny či anomálií v chování dítěte. Jelikož se v Klubu střídají pouze dva vychovatelé, dá se říci, že žáky dobře znají. Platí zde principy přátelství, důvěry a pochopení. Vychovatelé podporují děti a zabývají se každým jejich problémem.

Při komunikaci s dětmi musí vychovatel sledovat poměr mezi slovním projevem dětí a jím.

Někdy nastane taková situace, kdy dítě potřebuje své dojmy a pocity sdělit a vychovatel se v ten okamžik stává jakousi „vrbou“, kdy od něj dítě nečeká radu, ani nechce, aby zaujímal nějaké stanovisko. Je důležité, aby vychovatel nechal děti spontánně se projevit, nechat je projevit své názory a vědomosti. Vychovatel se nesmí zaměřit pouze na slovní formu komunikace, je velice důležité, aby sledoval i mimoslovní projevy, které mohou být cenným zdrojem informací o dětech.

Kvalita komunikace je přínosná do té míry, do jaké míry jsou lidé mezi sebou otevření a upřímní. V komunikaci s dětmi a mládeží se ne vždy jedná o harmonické souznění a to platí i mezi lidmi, kteří mají mezi sebou dobrý vztah. Je proto prospěšné, nebát se pojmenovávat problémy a konfliktním situacím se nevyhýbat, ale snažit se je rozumnou formou řešit. Takovou formou komunikace se děti učí jednat s pedagogem a může jim to pomoci při komunikaci s učitelem během vyučování. Dá se tedy říci, že ve výchovně-vzdělávacím procesu je právě správná komunikace podstatou dobré práce vychovatele.

9 Osobnost vychovatele

9.1 Funkce vychovatele

Funkce vychovatele spočívá především v tom, že je rádcem, instruktorem a inspirátorem činností, kterých nenásilně využívá k navození procesu učení. Svým každodenním výchovným působením vede děti k využívání volného času hodnotným způsobem. Tím obohacuje jejich vzdělání o nové poznatky a dovednosti z nejrůznějších

oblastí, ovlivňuje a kultivuje jejich zájmy, rozvíjí jejich specifické schopnosti a nadání a upevňuje žádoucí charakterové vlastnosti.

Vzhledem k tomu, že jsou žáci s vychovatelem v denním kontaktu, jejich vztah není pouze formální. Žáci se často svěřují se svými problémy a je povinností vychovatele, aby jejich problémy společně řešili. Snahou vychovatelů je nastolit důvěru mezi vychovatelem a žáky. V Klubu mladých je dostatek času, prostoru a hlavně uvolněná atmosféra, kdy má vychovatel blíže k dětem, a tím pádem může lépe naslouchat jejich problémům. Toto je jedna z výhod mimoškolních aktivit, kdy při různých problémech dětí spolupracujeme s vedením školy, výchovným poradcem a rodiči. V běžném vyučování není na problémy dětí čas a ani prostor.

Svou autoritu nebuduje vychovatel strohými příkazy, zákazy a tresty, ale vyplývá z jeho lásky k dětem, z jeho odborných znalostí a metodických schopností. Děti si velmi všímají a váží vychovatele, který má široké všeobecné znalosti a dokáže se orientovat v jejich zájmech. Je také velice prospěšné, když vychovatel sám vyniká v nějakém oboru. Proto se vychovatelé v Klubu mladých velmi snaží o vzdělávání se v oblastech pro žáky přitažlivých (hudba, sport, film...). Jeden z vychovatelů je aktivním sportovcem a druhý naopak muzikantem. Oba jsou vzděláni v oblasti svého zájmu v podobě různých školení či kurzů.

Velmi důležitý je fakt, že si děti často berou svého vychovatele jako svůj vzor, a proto je nezbytné uvědomit si odpovědnost vychovatele a svůj přístup k výchovné práci brát jako nástroj k výchově dětí. Odpovědný přístup nejen ve školním prostředí, ale i v době, kdy vychovatel nekoná přímou výchovnou činnost, je velmi důležitý. Pro děti je vychovatel osobou, která svým vystupováním neustále předkládá pro děti vzorec správného chování. Dobrý vychovatel by měl „být správný člověk“ vždy. Děti si jeho chování nesmírně všímají a vždy poznají, kdy je toto chování pouze předstírané.

Vychovatel musí také respektovat věkové zvláštnosti. S narůstajícím věkem děti dokáží hodnotit i jeho pedagogické schopnosti a odbornou specializaci. Vychovatel by měl podněcovat tvůrčí a odpovědný přístup dětí k činnostem a probouzet zájem o nové vědomosti a dovednosti. Proto se vychovatelé Klubu snaží o své sebevzdělávání v pedagogických oborech.

Učení v mimoškolní době poskytuje více možností pro individuální působení než ve vyučování. Dobrý vychovatel by měl najít pro každého dostatek činností, které uspokojí jeho potřeby. Dobré výsledky, povzbuzení a ocenění v některé oblasti činnosti mimo vyučování se většinou kladně projeví i při výkonu ve vyučování. V Klubu se vychovatelé snaží o podporu silných stránek dítěte a tím podněcují budování jeho zdravého sebevědomí. Ovoce působení mohou být kladné a střídme projevy dětí v komunikaci jak s vychovateli v Klubu, tak i při komunikaci s učitelským sborem či v běžném životě.

9.2 Vademecum pro animátora

Existují čtyři přednosti, vystihující „specifický profesionální charakter“ vychovatele či animátora²²

- Autorita. Autoritu si každý animátor musí vybudovat, je to v podstatě umění dát hranice, dodržovat je, ale v případě nezbytnosti je umět i porušit, aby zákon nepřevýšil lásku. To však dokáže jen zralá osobnost.
- Pedagogická láska. Jedná se o takový druh lásky, jež zcela směřuje k probuzení duchovních (vnitřních) sil mladého člověka. Je založena na vědomí, podle kterého je výchovný vztah hranicí, uvnitř níž se vlastnosti, přispívající ke kráse a zralosti lidského ducha, musí stát zkušeností.
- Pedagogický takt. I v tomto případě jde o „zvyklost“ nezbytnou pro výchovný vztah. Pomocí tohoto taktu je možné případ od případu zjistit vhodnou odpověď na potřebu lidského a duchovního růstu konkrétního subjektu. Pedagogický takt je tedy základní součástí umění velkých vychovatelů.
- Pedagogický humor. Myslí se tím, že vychovatel v sobě nosí pocit určitého omezení, nikoliv tedy všemohoucnosti. Spíše než jistotu, by měl nabízet pravdu. To ve vychovateli vyvolává nutnost mít i na sebe „soucitný

²² Srov. Hanáková, M. *Animace jako výchovná metoda*, str. 27.

pohled“. Kromě jiného se jedná o vlastnost, která chrání před rizikem pedantství a perfekcionismu.

V praxi v Klubu mladých se díky profesionalitě vychovatelů a oddanosti k dětem setkáváme s velmi dobrými předpoklady pro působení dobrého a zkušeného animátora. Samozřejmostí je kritický pohled na sebe sama a všestranná snaha vychovatelů poučit se z vlastních chyb a tím dále rozvíjet svou osobnost a duši k lepšímu.

9.3 Animátor ve vztazích k dětem

Animátor by měl nechat projevovat tvůrčí odhodlání dětí a nabízet jim pomocnou ruku při realizaci jejich plánů. Neměl by vymýšlet a organizovat všechno sám, ale měl by přenechat odpovědnost, přípravu a organizaci na schopnostech dětí. Jeho činnost by měla být nenápadná, nemusí vynikat a mít vše ve svých rukou. Naopak, měl by nechat vyniknout děti, protože děti jsou schopny samy tvůrčího přístupu. Po vykonané činnosti by měl společně s dětmi zhodnotit, jestli bylo dosaženo stanoveného cíle, popřípadě proč se stanoveného cíle nepodařilo dosáhnout. V Klubu je snaha o maximální přenechání zodpovědnosti na dětech. Děti si samy plánují například výlety, vychovatelé je podporují v samostatnosti a pod stálým dozorem a kontrolou je pověřují organizačními úkoly (v rámci možností dětí). Společně pak o všem diskutují a jen v krajních případech se vychovatel uchyluje k samostatnému vyřešení problému. Je zde snaha o co největší samostatnost a rozvoj schopností dětí, tolik důležitých v běžném životě.

Jde tedy o přijetí odpovědnosti a spoluodpovědnosti dětmi a ochota měnit sebe a touha zkvalitňovat život skupiny.

9.4 Zásady pro animátora

Na tomto místě bych rád zdůraznil několik zásad pro animátora:²³

- Podle osobní zralosti je jedinec schopen vyjádřit svůj názor či postoj.

²³ Srov. Hanáková, M. *Animace jako výchovná metoda*. str. 28.

- Pokud jedinec nepochopil některý princip, který se animátor snažil skupině předat, nemůže se očekávat, že ho v životě bude aplikovat.
- Pokud si osvojil ve skupině zásady, kterým zároveň i sám věří (ne které mu byly vnuceny), je naděje, že je bude praktikovat i v životě.
- Každý lidský růst závisí od vnitřního prožívání a citlivosti jedince.
- Každý má jiné dary a schopnosti, ale všichni nemají možnost vyrůst v tom, co jim jde, záleží na naší ochotě a vůli nasadit se.

Těmito zásadami by se měl dobrý animátor řídit. Po skončení činnosti je dobré, aby animátor zhodnotil celou svou denní činnost. Měl by si položit otázky typu: Co bych mohl zlepšit? Prohloubit? Zkvalitnit? Ale i: Co se mi podařilo udělat dobře a co se příliš nepodařilo? Těmito principy se vychovatelé v Klubu mladých řídí. Pravidelně se scházejí a společně diskutují nad problémy, se kterými se během praxe setkali, nad svým postupem řešení a jeho správností. Při závažnějším či dlouhodobém problému využívají odborné pomoci ze strany školního poradce nebo vedení školy.

Osoba vychovatele má zcela zásadní význam pro jeho úspěšnou práci. Děti okamžitě poznají, když si vychovatel nedokáže přesně stanovit mantinely, nebo svým projevem si nevytvoří autoritu. Děti jsou také velice citlivé a poznají, když se jim vychovatel nevěnuje dostatečně, čímž ztrácí jejich důvěru. Naopak by se dalo říci, že i děti kladně formují vychovatele, který musí mít pořád na zřeteli kladné vzorce chování.

Jak jsem již dříve napsal, Klub mladých je rozdělen na tři části, kterým se budu věnovat v dalších kapitolách.

10 Způsoby animace ve volném klubu

Volný klub tvoří hlavní klubová místnost, která je vybavena tak, aby naplňovala představy pro trávení volného času dětí. Příjemné prostředí je tedy základní podmínkou pro práci s dětmi. V klubové místnosti je řada možností (kulečnick, stolní fotbálek, deskové hry, počítače, atd.) k tomu, aby si děti mohly, sami zvolit aktivitu, která je zajímá, a při které si odpočinou. Volný klub začíná ihned po skončení vyučování, kdy se děti scházejí v Klubu mladých. Jelikož děti přicházejí hned po vyučování je pro ně

důležitý odpočinek. Proto se začíná v klubu činností odpočinkovou, kdy si děti sami zvolí aktivitu, které je zajímavá, nebo využívají čas k tomu, aby si povídali s kamarády nebo s vychovateli.

Po určité době vychovatel nabídne dětem nějakou aktivitu, kterou můžou společně vykonávat. Tento moment je velice důležitý, protože vychovatel musí umět správně odhadnout náladu ve skupině. Musí také plánovanou aktivitu správně uvést, přimět děti, aby nabízenou aktivitu rádi realizovali nebo společně s vychovatelem upravili. Někdy se také stává, že připravená aktivita vychovatelem je v danou dobu zcela nerealizovatelná a vychovatel musí improvizovat. To ovšem neznamená, že náhradní program je nekvalitní, a že děti náhradní aktivitu nepřijmou. K tomu, aby vychovatelé správně určili atmosféru ve skupině, musí si s dětmi nejprve pohovořit, vyslechnout jejich pocity, které v průběhu dne nasbíraly. Není možné, aby zařazovali činnosti, když děti trápí nějaké problémy. Pokud děti mají nějaký problém, je na vychovatelích, aby společně s nimi problém řešili, nebo alespoň se v něm orientovali.

Při přípravě je vždy důležité, aby si vymezili cíle, které sledují a také materiální a prostorové možnosti, které mají k dispozici. Vychovatelům v Klubu mladých nejde o obecné cíle, které samozřejmě také berou v potaz, ale mám na mysli cíle, které se vztahují k aktivitě, kterou budou vykonávat.

Příklady činností ve volném klubu:

- Pohybové hry: podle složení skupiny volí takovou aktivitu, která nejlépe odpovídá požadavkům dětí. O pohybové aktivity mají nejvíce zájem chlapci. Jelikož je k dispozici školní hřiště a tělocvična, často se hrají s chlapci míčové hry. Když jsou ve skupině dívky, volí se taková pohybová aktivita, která zaujme i je.
- Společenskovední činnosti: do těchto činností se vychovatelé snaží zapojit všechny děti, bez ohledu na jejich věk či pohlaví. Mezi hlavní okruhy těchto činností řadíme poznávání významných objektů, seznamování se s významnými lidmi, seznamování se s různými náboženskými směry a naší historií. Cílem těchto činností je nenásilné získávání poznatků z různých oborů lidské činnosti.

- Pracovně-technické činnosti: tyto činnosti napomáhají k systematickému zdokonalování manuálních dovedností, obohacují vědomosti o technické poznatky. Při různých příležitostech (Vánoce, Velikonoce, zima, podzim, apod.) vyrábějí rozličné výrobky a dělají výzdobu Klubu mladých. Vždy se respektuje dobrovolnost, a proto je snahou děti motivovat a podporovat je v jejich práci.
- Esteticko-výchovné činnosti: při těchto činnostech je snahou rozvíjení hudebního, výtvarného, dramatického a pohybového projevu. Tyto činnosti přinášejí nové a emocionálně cenné zážitky a stávají se silným motivačním prvkem. V klubu mladých je snahou zejména rozvíjet výtvarné osvojování skutečnosti, poznávání a chápání výtvarného umění, hudební zájmové činnosti, tvořivé literární a dramatické činnosti.
- Turisticko-poznávací činnosti: tyto činnosti navazují na pořádané výlety do přírody. Jde především o plánování dalších cest, kdy společně s dětmi vychovatelé diskutují a zařizují pobyty v přírodě. Záměrně pěstují vztah k ochraně přírody, prohlubují vědomí o dění v přírodě. Ve vztahu ke všemu živému je důležité využít formování pocitu morální odpovědnosti k ochraně přírody a vytváření správných postojů k životním hodnotám.

V Klubu mladých se vychovatelé snaží o propojování výše zmíněných činností. Například před plánovaným výletem do Vysokých Tater, byla snaha děti seznámit se Slovenskem v širším kontextu. Děti se tak nenásilnou, poutavou formou dozvěděli například něco o naší společné minulosti. Zároveň vychovatelé zhruba dva měsíce před plánovanou akcí společně s dětmi vyrobili tematické plakáty s malými projekty, u kterých si děti samy museli vyhledávat informace. Tyto plakátky posloužili jako výzdoba chodby před Klubem mladých.

Každý den dostávají děti prostor k tomu, aby se mohli udělat domácí úkoly, nebo vypracovat referáty. Po celou dobu jsou vychovatelé dětem k dispozici, a když si děti nevědí rady, snaží se jim pomoci. Je potřeba říci, že ne všechny děti možnost přípravy na vyučování využívají. Řada dětí si domácí přípravu udělá raději doma. Naopak některé děti tráví v klubu celé odpoledne a je pro ně velice důležité, aby dostaly prostor k přípravě na druhý den.

Další aktivitou volného klubu jsou činnosti „jiné“, které se pořádají jen několikrát za rok, nebo jen jednou za rok. Jde zejména o: pořádání různých soutěží, které se uskutečňují jen občas, aby byly pro děti zajímavé a aby jim přinášely nevšední zážitky. Některé akce jsou spojené s významným dnem, který je jen jednou v roce.

Uvedu několik příkladů těchto činností:

- Vánoční trhy
- Velikonoce
- Oslavy narozenin
- Diskotéky
- Grilování

Tyto a další činnosti, které v klubu provádějí, patří do nepravidelných akcí, které popíší v další kapitole.

Vždy při pořádání těchto akcí se musí brát v úvahu, aby tyto akce byly řádně připravené. Důležité je také časový harmonogram. V tomto smyslu jdou děti vychovatelům naproti, protože sami přicházejí s nápady a požadavky na nějakou konkrétní akci. Vychovatelé se snaží o organizaci nebo o zajištění potřebného materiálního a prostorového vybavení. Na řadě akcí spolupracují také s rodiči.

Ve volném klubu má pro nás animační práce zcela zásadní význam. Participace dětí na programu v klubu dává dětem pocit potřebnosti, mohou projevovat a rozvíjet svoje dovednosti a um. Další podstatnou součástí je pocit dětí, kdy děti které chodí pravidelně do klubu, mají potřebu klub stále zlepšovat a uvědomují si, že vychovatelé v klubu jim nestojí v opozici, ale jsou jejich „přátelé“. Proto také ve volném klubu nejsou zásadní problémy s kázní žáků. Samozřejmě i tady hraje velkou roli věk dětí, kdy starší děti mají větší pocit odpovědnosti než mladší děti. Přesto, že v klubu platí stejná pravidla jako ve škole, nestává se obvykle, abychom museli řešit kázeňské problémy udělováním poznámek nebo důtkami. Děti se chápou spíše jako kolegové a spolupracovníci, a proto je pro ně porušování pravidel nepřijatelné. Někdy je na dětech

vidět, že když dojde k hádce nebo nějakému sporu a vychovatel musí zasáhnout, jejich lítost nad tím, že je zklamou, a že ztrácí status víceméně rovnocenného partnerství. To pro ně většinou bývá větší trest, než udělování trestů a různých zákazů. Samozřejmě děti stále musí cítit, že vychovatelé mají situaci pod kontrolou, a že když dojde k nějakému prohřešku, nezůstane to bez odezvy.

11 Způsoby animace v pravidelných kroužcích

Klub mladých nabízí řadu kroužků, kde děti provádí systematickou a pravidelnou činnost. Zde popíší práci v kroužcích, které vedou vychovatelé zaměstnaní v Klubu mladých. Jsou to: fotbal, florbal, basketbal, šachy, hraní na kytaru, zpívání, školní kapela. Ostatní kroužky, které Klub mladých nabízí, vedou jiní lektoři a jejich způsob práce nebudu tedy popisovat.

11.1 Zájmové činnosti jako součást výchovy

Zájmové činnosti chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci. Z psychologického hlediska zájmy souvisejí s celkovým zaměřením osobnosti a lze je charakterizovat jako relativně stálé snahy zabývat se podměty nebo činnostmi, které člověka upoutávají po stránce poznávací, nebo citové. Zájmy patří mezi vlastnosti aktivačně-motivační a vedou osobnost k činnosti a vyvolávají pohnutku k činnosti zaměřené určitým směrem.

„Zájmy jsou nejčastěji vyvolány potřebami, ale nejsou s nimi totožné. Vztah mezi potřebami a zájmy je oboustranný. Zájmy se rozvíjejí na základě existujících potřeb, umožňují jejich uspokojování a tím zároveň ovlivňují jejich charakter a vznik dalších potřeb. Při výchovném působení tak prostřednictvím obsahu jednotlivých činností dochází k uspokojování již existujících potřeb, ale i k jejich pedagogickému regulování podle požadavků společnosti v souladu s dispozicemi jednotlivců“²⁴.

Dělení zájmů v Klubu mladých se řídí psychologickou a pedagogickou podstatou zájmových činností.

²⁴ Pávková, J. et al. *Pedagogika volného času*. str. 92.

- Podle úrovně činnosti: rozeznáváme zájmy, které označujeme jako aktivní a receptivní.
- Podle časového trvání: z tohoto hlediska rozeznáváme zájmy krátkodobé, dočasné a přechodné.
- Podle stupně koncentrace: rozlišujeme zájmy jednostranné a mnohostranné. Podle společenské hodnoty: označujeme zájmy žádoucí a nežádoucí.
- Podle obsahu: dělí se na společenskovední, pracovní-technické, přírodovědně-ekologické, esteticko-výchovné, tělovýchovné, sportovní-turistické a výpočetní. Je však řada hraničních zájmových oblastí, které nelze jednoznačně zařadit.

V současné době se zájmy dětí mění a je důležité nové trendy podchytit a využít ve své nabídce. Pracovníci Klubu mladých si uvědomují, že zájmová činnost plní funkci výchovnou i vzdělávací (rozvíjí osobnost, působí motivačně, podporuje seberealizaci a působí socializačně).

Při sestavování nabídky kroužků pro daný rok, vychovatelé využívají zkušeností z let minulých a také přijímají názory dětí a společně se snaží vytvořit takovou nabídku kroužků, která by co nejlépe odpovídala potřebám dětí.

11.2 Společné prvky v zájmových kroužcích

Přes značnou odlišnost v zájmových kroužcích můžeme nalézt několik společných prvků:

- Zahájení kroužku: zjištění prevalence, to přináší do činnosti určité soustředění, uklidnění, a pokud je děláme důsledně, pomáhá nám to při odstraňování pozdních příchoďů.
- Vytvoření společné atmosféry: je nezbytnou podmínkou pro úspěšnou činnost na schůzce. Podle převažující nálady zvolí vychovatel takovou činnost, která navodí společnou pracovní atmosféru (hru, rozhovor, četbu, improvizaci, seznámení s plánem pro danou schůzku).

- Motivace činnosti: motivace by nikdy neměla chybět a často splyne s navozením atmosféry. Dítě potřebuje vědět, proč má činnost vykonávat.
- Vlastní činnost: zabírá největší časový úsek. Vychovatel by měl vždy mít stanovené jasné zadání a rozmyšlený metodický postup a připravené pomůcky.
- Závěr kroužku: vychovatel by měl vždy zhodnotit dosažené výsledky. Vychovatel vyzdvihuje především klady při činnostech a často je pro účastníky daleko důležitější samotné zhodnocení průběhu činnosti, než výsledku.

Vedoucí zájmového útvaru také musí splňovat další kritéria pro úspěšné zvládnutí kroužku. Mám na mysli především odbornou způsobilost, kdy by měl vedoucí kroužku všechny úkoly umět předvést. Tím, že danou činnost dobře ovládá, získává si u dětí větší respekt a děti se snaží jeho dovednosti napodobovat. Vedoucí musí mít také jasnou představu o cílech, jaké si v kroužku stanovil. Rád bych zdůraznil, že v Klubu mladých neklademe důraz na výkonnost, ale jde především o seznámení s danou činností, možnost uplatnění získaných dovedností a společná práce ve skupině. Vedoucí musí umět také pracovat s dětmi, snažit se jim rozumět a správně odhadovat atmosféru ve skupině.

11.3 Cíle v zájmových kroužcích

- Cíle komunikativní: děti vedeme k samostatnému vyjadřování, učíme je mluvit o problémech a přesně je pojmenovat, respektovat názor jiných dětí a dospět k určitému kompromisu, v soutěžích učíme děti přijmout prohru a komunikovat se soupeřem bez urážek.
- Cíle k řešení problémů: děti učíme hledat více možností řešení určitého problému, vedeme je k týmové práci, učíme je shromažďovat informace k danému problému z různých zdrojů a využívat je.
- Cíle sociální: děti učíme předcházet sociálně patologickým vlivům, snažíme se zapojit celou skupinu do prevence, naší snahou je, aby děti rozpoznaly svoji

sociální roli ve skupině a dokázali ji přijmout. Snažíme se, aby se děti podílely na vytváření pravidel ve skupině a respektovaly je.

- Cíle pracovní: děti motivujeme k pracovnímu zapojení do oblasti světa práce, pomáháme při volbě činnosti, snažíme se, aby byly schopny posuzovat svoje schopnosti a možnosti ve výběru činnosti.

11.4 Obsahová náplň ve sportovních kroužcích

V Klubu mladých vedu tyto sportovní kroužky (fotbal, florbal, basketbal), proto se více zmíním o obsahové náplni těchto kroužků.

U sportovních kroužků jde především o radost z pohybu, radost ze hry a dobrý pocit ze sebe sama. Cílem není jen zlepšování dovedností daného sportu, ale především výše zmíněné cíle. V kroužcích je snahou posilování důstojnosti dítěte, učí se toleranci, rozlišovat špatné od dobrého, vcítit se do pocitů druhých a zlepšování atmosféry ve skupině. Děti, které pravidelně navštěvují některý z těchto kroužků, dále rozvíjejí svoje schopnosti i ve výkonnostních sportovních klubech.

12 Způsoby animace u nepravidelných akcí

Pořádání nepravidelných akcí bych rozdělil do několika podkapitol, ke kterým se budu vyjadřovat postupně. Animační metody při pořádání těchto akcí se hojně využívají. Vychovatel obvykle přijde s nějakou nabídkou činnosti, ke které se děti vyjadřují. Samotné plánování (ať už jde o výlet, nebo turnaj, apod.) umožňuje dětem prosazovat svoje návrhy a plány, a někdy se stane, že nabídku činnosti úplně přetvoří, nebo přijdou s vlastní. Vychovatel zde působí jako osoba, která „stojí opodál“ a jen se snaží nápady dětí určitým způsobem přizpůsobovat a dávat jim formu.

12.1 Nepravidelné akce pořádané v Klubu mladých

Tyto akce se záměrně pořádají jen někdy v roce. Je to z toho důvodu, aby tyto akce měly nádech jisté výjimečnosti a byly pro děti „svátkem“. Mám na mysli především pořádání turnajů. Tyto turnaje se pořádají jen občas z toho důvodu, aby účast

na těchto turnajích byla pro děti zvláštní. Tím se dosahuje větší prestiže, děti se více těší a mají větší motivaci ke hře.

Další nepravidelné akce, které Klub mladých pořádá, jsou oslavy narozenin dětí. Je velice potěšující vidět děti, jak připravují oslavu pro své kamarády. Zde vychovatel nechá děti bavit se samostatně a jen pomáhá s organizací nebo s programem. Děti si samy zkusí bavit se a vést program a je to pro ně dobrá zkouška samostatné činnosti.

Klub mladých pořádá také diskotéky, které jsou pro děti velice lákavé. Při diskotékách je snahou zapojit všechny děti do programu. Někdy jsou děti ostýchavé a mají pocit studu, který je pro ně typický. Úkolem vychovatele je navodit takovou atmosféru, kdy děti přestávají být stydlivé, to zvládneme pomocí her a odměn při tanci.

Další velkou akcí tvoří školní akademie. Tato akademie se pořádá vždy na konci školního roku, kdy děti prezentují své dovednosti na školním hřišti. Po celou dobu zde vychovatelé působí jako organizátoři a spolumoderátoři. Hlavní program této akademie tvoří hudební vystoupení dětí, které nacvičují v kroužcích. Děti, které neúčinkují ve školní kapele, pomáhají při organizaci a moderování. Toto vystoupení je určeno pro rodiče dětí, ale na vystoupení se chodí dívat i učitelé a děti, které již naši školu nenavštěvují.

12.2 Nepravidelné akce mimo Klub mladých

Pravidelně několikrát za rok se pořádají společně s dětmi vícedenní výlety do přírody a lyžařské zájezdy. Při pořádání těchto výletů se spolupracuje s dětmi již při samotném plánování, kdy se tvoří společně program, a berou se v potaz požadavky dětí. Pro děti je velice zajímavé zjištění, že organizace a tvorba programu je složitý proces.

Výlety do přírody zásadně pořádají na více dnů, a to proto, že řada dětí nemá možnost trávit svůj volný čas mimo město. Také se děti při delším pobytu více otevírají a navazují hlubší přátelství. Hlavní náplní těchto výletů je turistika v atraktivním prostředí (např. Krkonoše, Český ráj, Jizerské hory, Šumava) a poznávání historie naší země.

Další významné akce, které Klub mladých pořádá, jsou lyžařské zájezdy. Pravidelně jezdíme na týden lyžovat do Rakouska a v průběhu zimy se pořádá více

jednodenních nebo večerních lyžování. Na tyto lyžařské zájezdy se vybírají děti, které již absolvovaly lyžařský kurz v sedmé třídě. Jelikož je vychovatel i lyžařským instruktorem má při výběru dobrou představu o zdatnosti dětí. I když není náplní těchto zájezdů výuka lyžování, řada dětí se obrací s prosbami o výuku. Ta se tedy děje zcela nenásilnou a přirozenou formou.

Klub dětí tedy tvoří tři oddělené sekce, které se navzájem ovlivňují a doplňují. Snahou je nechat děti spolurozhodovat a projevovat své nápady na dění v Klubu mladých. Činnost v Klubu mladých je natolik pestrá, aby si každé dítě mohlo vybrat činnost podle svého přání. Klub mladých poskytuje více volnosti a samostatnosti v souladu s respektováním věkových zvláštností. Zachování jednotného režimu dne není možné, protože mají odlišný rozvrh hodin i různou míru účasti v zájmových činnostech.

Při stanovení týdenních programů výchovné práce vychovatelé usilují o rovnováhu a správný poměr mezi jednotlivými druhy činnosti. Každodenní výchovné činnosti v Klubu mladých vedou žáky k naplňování volného času hodnotným způsobem a zároveň uspokojují jejich potřeby a přání.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo popsat principy animace, které se uplatňují v Klubu mladých při ZŠ Vodičkova v Praze.

Nejprve jsem představil zkoumanou organizaci, poté jsem vymezil pojem animace. Následně jsem zkoumal hlavní faktory ovlivňující animaci v Klubu mladých. V závěrečných kapitolách jsem se věnoval jednotlivým činnostem, které Klub mladých nabízí.

Velkým překvapením pro mě bylo zjištění, že animační metoda funguje přesně tak, jak jsem zmínil při jejím popisu. V činnostech Klubu mladých se animace zdánlivě nevyskytuje, ale po podrobnější analýze se jasně ukazuje a její místo je nezastupitelné. Také se jasně ukázalo, jak důležitá je osobnost animátora, neboť hlavně jeho přístup má zásadní vliv na výsledek práce.

Při studiu podobných typů zařízení jsem narazil na zajímavé zjištění, a to že školních klubů je sice poměrně hodně, ale jejich působení a nabízené aktivity se od sebe podstatně liší. Uvedu příklad, kdy na jedné základní škole funguje školní klub dvě hodiny po vyučování v tělocvičně. Proto jsem rád, že existují i školní kluby typu Klubu mladých ve Vodičkově ulici v Praze, kde díky podpoře ze strany vedení školy a městské části, mohou vychovatelé lépe působit na výchovu ve volném čase a nabízet dětem dostatek programů pro smysluplné trávení jejich volného času.

Při psaní této práce jsem se naučil řadě věcí a doufám, že tyto vědomosti a poznatky využiji ve své každodenní práci při výchově dětí ve volném čase.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

- ČÁP, J.; MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.
- KAPLÁNEK, M. *Animace v sociální práci a pedagogice*. In ČINČERA, J.; KAPLÁNEK, M.; SÝKORA, J.: *Tři cesty k pedagogice volného času*. 1. vyd. Brno: Tribun. 2009, ISBN 978-80-7399-611-6
- KERN, H. et. al. *Přehled psychologie*. 2. Vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-425-5.
- MACKŮ, R., KAPLÁNEK, M., DUDOVÁ, A. *Mnohotvarý fenomén animace*. Pedagogická orientace, Brno, Česká pedagogická společnost. ISSN 1211-4669, 2011, vol. 21, no.3, s. 284-303
- MAREŠ, J.; KŘIVOHLAVÝ, J. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Praha: SPN, 1990. ISBN 80-04-21854-7.
- NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.
- PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: Teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6.
- ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6.

Internet

- HANÁKOVÁ, M. *Animace jako výchovná metoda* [online]. [cit. 2009-05-05]. Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/katedry/kpd/pvc/studijni_materialy>
- *Školní vzdělávací program ZŠ Vodičkova* [online]. Dostupné na WWW: www.zsvodickova.cz/ ke stažení/soubory/školní vzdělávací program

ABSTRAKT

KEMPFER, H.: *Principy animace v klubu mladých při ZŠ Vodičkova*. České Budějovice 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky.

Vedoucí práce: Doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Klíčové pojmy: animace, Klub mladých, skupina, metoda, komunikace, výchova, hry, zájmové kroužky.

Bakalářská práce si klade za cíl popsat principy animace v Klubu mladých při ZŠ Vodičkova, které vychovatelé při své práci využívají.

Úvodní část je věnována představení zkoumané organizaci. V další kapitole vymezují pojem animace a následně představují důležité činitele ovlivňující uplatňování principů animace v Klubu mladých. Hlavní činitelé, které práce zmiňuje: práce se skupinou a jedincem, komunikace ve výchovném procesu, osobnost vychovatele. V posledních kapitolách se práce věnuje uplatňování animačních technik v praxi Klubu mladých, který je rozdělen do tří částí: volný klub, pravidelné kroužky, nepravidelné akce.

ABSTRACT

Principles of animation in youth club at elementary school Vodičkova

Keywords: animation, youth club, group, method, communication, education, games, clubs.

Bachelor thesis aims to describe the principles of animation in the Youth Club at school Vodickova, which educators use in their work. The introductory part is devoted to the presentation of the organization. In the next chapter I define the concept of animation and then are important factors affecting the principles of animation in the Youth Club. The main issues that are mentioned in thesis: work with group and individual, communication in the educational process, the personality of the educator. In the last chapters of the thesis deals with the application of animation techniques in practice of Youth Club, which is divided into three parts: a free club, regular clubs, irregular activities.